

ความสับสนเกี่ยวกับกฎเกณฑ์การใช้ภาษาไทย

ความสับสนเกี่ยวกับกฎเกณฑ์การใช้ภาษาไทย อาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาไทยขึ้น ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากกฎเกณฑ์นั้นยังคลุมเครือ ไม่ละเอียดพอหรือกฎเกณฑ์นั้นอาจจะมีข้อยกเว้นหรือมีการใช้ที่ไม่เป็นไปตามกฎ ทำให้ผู้ใช้สับสน

สาเหตุของข้อผิดพลาดในเรื่องนี้ อาจจะแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. กฎเกณฑ์ไม่ละเอียดพอ
2. กฎเกณฑ์มีข้อยกเว้น
3. กฎเกณฑ์สับสนต่างๆไม่ตรงกัน

1. กฎเกณฑ์ไม่ละเอียดพอ

กฎเกณฑ์บางอย่างอาจจะไม่ละเอียดพอที่จะอธิบายเรื่องการใช้ภาษาไทยตามที่ใช้กันในปัจจุบันได้บางครั้งกฎบอกไว้อย่างหนึ่ง แต่ภาษาที่ใจกันเป็นอีกอย่างนั้น และกฎนั้นก็ไม่มีข้อยกเว้นไว้ ผู้เขียนจึงถือว่ากฎนั้นไม่ละเอียดพอ เรื่องนี้อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิดคือ

- 1.1 กฎการใช้ "การ" และ "ความ"
- 1.2 กฎการประวิสรรชนีย์

1.1 กฎการใช้ "การ" และ "ความ"

ในหนังสือหลักภาษาไทย ของพระยาอุปกิตศิลปสาร¹ ได้กล่าวถึงเรื่องการใช้

¹พระยาอุปกิตศิลปสาร, หลักภาษาไทย (พระนคร : 2514) หน้า 76.

"การ" และ "ความ" ว่างนี้

คำ "การ" และ "ความ" ที่นำหน้านั้นมีที่ใช่ต่างกัน คือ ถ้านำหน้าคำกริยามักใช่ "การ" นำหน้า แต่ถ้านำหน้าคำกริยาที่มีความว่า มีเป็น, เกิด, คับ, เจริญ, เสื่อม หรือกริยาที่เกี่ยวกับจิตใจมักใช่ "ความ" นำหน้า เช่น ความมี, ความเป็น, ความเกิด, ความตาย, ความคิด, ความรัก เป็นต้น

ผู้เขียนคิดว่า คำอธิบายนี้ ก็พอจะเป็นหลักเกณฑ์โดยทั่วๆ ไปได้ แต่ยังไม่กว้างพอที่จะอธิบายข้อยกเว้นของนิสิต หรืออธิบายเรื่องการใช่ การ และ ความ อย่างที่ใช่กันอยู่ในปัจจุบันใ้ทุกกรณีเพราะการใช่ การ และ ความ ที่ใช่กันในปัจจุบัน มีข้อขัดแย้งกับคำอธิบายนี้อยู่มาก

ตัวอย่างเช่น

ชมรมพยายามหาชาวสารการเคลื่อนไหว ความก้าวหน้า สิ่งแปลก ๆ
(ความเคลื่อนไหว)
ใหม่มาเผยแพร่แก่สมาชิก

นิสิตใช้ การเคลื่อนไหว ซึ่งก็น่าจะถูกตามคำอธิบายของพระยาอุปกิตศิลปสาร เพราะ "เคลื่อนไหว" เป็นกริยาที่ไม่เกี่ยวกับจิตใจ หรือความมี ความเป็น ฯลฯ แต่ในประโยคนี้นี้ควรจะใช้ ความเคลื่อนไหว ส่วน การเคลื่อนไหว ก็มีที่ใช้ในประโยคอื่น

เราเปิดโอกาสให้คนต่างชาติ เข้ามาลงทุนในประเทศเรา เพราะเรา
คิดว่า เขาทำดีกว่าเรา และจะมีสินค้าที่ดีไว้ใช้ ซึ่งเกิดจากความถูก
(การถูก)
สินค้าไทยด้วยกัน

ประโยคนี้นิสิตใช้ ความถูก ซึ่งตามคำอธิบายของพระยาอุปกิตฯ ก็น่าจะถูกอีกเช่นกันเพราะ "ถูก" เป็นกริยาที่เกี่ยวกับความรู้สึกหรือจิตใจ แต่ในที่นี้ควรจะใช้ว่า การถูก ส่วน ความถูก ก็อาจใช้ได้ในที่แห่งอื่น

1.2 กฎการประวิสรรชนีย์

มีกฎการประวิสรรชนีย์ข้อหนึ่งกล่าวว่า "คำที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤต ถ้าตัวท้ายของคำต้องการให้ออกเสียง อะ ให้ประวิสรรชนีย์ เช่น ลักษณะ²

กฎนี้ไม่ได้บอกว่ามีข้อยกเว้น แต่มีคำที่ไม่เป็นไปตามกฎนี้ คือ คำ ศิลปะ ซึ่งพจนานุกรม ฯ อธิบายไว้ว่า เป็นคำสันสกฤต และอ่านว่า สิ้นลปะ แต่ในพจนานุกรม ฯ ไม่ประวิสรรชนีย์ ซึ่งอาจจะทำให้ผู้ใ้สับสนได้

ตัวอย่างเช่น

ทัศนะ	นิสิตเขียน	ทัศน
สาธารณะ	นิสิตเขียน	สาธารณ

เรื่องคำศิลปะนี้ นายจ่านงค์ ทองประเสริฐ* อธิบายไว้ว่า

"ในเรื่องการประวิสรรชนีย์นี้ หักคือหลักว่า ถ้าต้องการให้ออกเสียง อะ ก็ให้ประวิสรรชนีย์ลงไป เช่น สาธารณะ ศิลปะ หิมะ ถ้าหากไม่ต้องการให้ออกเสียง อะ ก็ให้ใส่ไม้ทัณฑฆาตลงไป... คำ "ศิลปะ" ต้องการให้ออกเสียงว่า "สิ้น-ละ-ปะ" ก็ต้องเขียนว่า "ศิลปะ"... แต่ผู้เขียนส่วนมากก็ไม่กล้าประวิสรรชนีย์ เกรงว่าจะผิดหลักเกณฑ์ที่ราชบัณฑิตยสถานวางไว้... ความจริงที่ทางราชบัณฑิตยสถานไม่ได้ประวิสรรชนีย์ไว้ อย่างในคำว่า สาธารณ ศิลป หิม เป็นต้นนั้น ก็ด้วยคำนึงถึงว่า คำเหล่านี้ อาจเขียนได้หลายอย่างตามเสียง หรือมักเอาไปเข้าสมาสกับคำอื่นๆ ถ้าประวิสรรชนีย์ลงไป อาจทำให้บางท่านสงสัยว่า เวลาเข้าสมาสกับคำอื่นๆ จะต้องเอาวิสรรชนีย์ออกหรือไม่อย่างไร"

²พจนานุกรม ฯ หน้า 10.

*จ่านงค์ ทองประเสริฐ, ภาษาของเรา (พระนคร : 2516)

2. กฎเกณฑ์มีข้อยกเว้น

กฎต่างๆที่มีข้อยกเว้นนั้น มักจะทำให้ผู้ใช้ภาษาสับสนอยู่เสมอ เราอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ชนิด คือ

๑.2.1 กฎการใช้อักษรซ้ำและอักษรซ้อน

๑.2.2 กฎการอ่านคำสมาส

๑.2.3 กฎการอ่านคำแผลง

๑.2.1 กฎการใช้อักษรซ้ำและอักษรซ้อน

กฎการใช้อักษรซ้ำและอักษรซ้อน ข้อหนึ่ง กล่าวไว้ว่า

ก. ตัวสะกดที่มีอักษรซ้ำ ในกรณีที่ตัวหลังไม่มีสระกำกับให้ตัดออกตัวหนึ่ง
 ต่อเมื่อตัวหลังมีสระกำกับหรือสะกดจึงซ้อนอีกตัวหนึ่ง³

แต่กฎนี้มีข้อยกเว้นว่า

ตัวสะกดที่มีอักษรซ้อนเฉพาะในวรรค ฎ ในกรณีที่มีสระ ิ กำกับอยู่
 หลัง เช่น วุทธิ อธิฐิ ทิทธิ ให้ตัดตัวหน้าออก ใช้แต่ตัวท้ายตัวเดียว
 เช่น วุทธิ อธิฐิ ทิทธิ

การที่กฎต่างๆ มีข้อยกเว้นเช่นนี้ อาจทำให้ผู้ใช้สับสนได้

ตัวอย่างเช่น

กิตติศัพท์

นิสิตเขียน

กิตติศัพท์

ญัตติ

"

ญัตติ

สัมมนา*

"

สัมมนา

การที่นิสิตเขียนผิดนี้ นิสิตอาจจะคิดว่า ตัว ต เป็นพยัญชนะวรรค ฎ หรืออาจจะ

³พจนานุกรม ๗ หน้า 8

*คำนี้เป็นศัพท์บัญญัติ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า seminar

คิดว่า พยัญชนะวรรคอื่นก็มีข้อยกเว้นเหมือนกับพยัญชนะวรรค ฎ นอกจากนี้คำว่า "สัมมนา" ยังไม่เป็นไปตามกฎ เพราะอักษรซ้ำตัวหลังไม่มีสระกำกับ ควรจะคัดออกตัวหนึ่ง

2.2 กฎการอ่านคำสมาส

กฎการอ่านคำสมาสมีว่า "คำสมาสต้องอ่านเสียงสระเนื่องกันอย่างภาษาเดิม"⁴
แต่มีคำสมาสบ้างคำที่ยกเว้น

ตัวอย่างเช่น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อ่านว่า จุ-ลา-ลง-กอน-มะ-หา-วิท-ทะ-ยา-ลัย
ม.ล. จิรายุ นพวงศ์ ได้อธิบายไว้ว่า "ตามหลักการอ่านคำสมาสต้องอ่านว่า จุ-ลา-ลง-กะ-ระ-ณะ-มะ-หา-วิท-ทะ-ยา-ลัย คือต้องมีเสียงสระตรงตัว ณ ต่อเนื่องกัน แต่เนื่องจากคำ "จุฬาลงกรณ์" เป็นพระนามของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ และเราได้ัญเชิญพระนามของพระองค์ท่านมฤเป็นชื่อมหาวิทยาลัย เพราะฉะนั้นเวลาอ่านจึงไม่อ่านแบบคำสมาส เราจะอ่านแบบที่อ่านพระนามของพระองค์ท่าน แต่เวลาเขียนคงเขียนแบบคำสมาส คือต้องลคไม่ทัณฑฆาตออก"⁵

ข้อยกเว้นนี้มักจะทำให้ผู้ใช้ภาษาใช้ผิด เช่น บางคนอาจจะอ่านผิดเพราะไปอ่านตามหลักคำสมาส บางคนอ่านถูก แต่เขียนผิด เนื่องจากอ่านว่า จุ-ลา-ลง-กอน นิสิตจึงใส่เครื่องหมายไม่ทัณฑฆาตบนตัว ณ ดังนี้คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3 กฎการอ่านคำแผลง

กฎการอ่านคำแผลงข้อหนึ่งมีว่า

คำที่แผลงมาจากอักษรกลางหรือสูง เสียงวรรณยุกต์ก็เป็นอย่างปกติ คือ

⁴พระยาอุปกิตศิลปสาร, หลักภาษาไทย หน้า 68

⁵ม.ล. จิรายุ นพวงศ์, คำอธิบายที่ให้แก่นิสิตปริญญาโทคณะอักษรศาสตร์ผู้หนึ่ง

ไม่ตามอักษรกลางหรือสูงเต็ม เช่น อาจ เป็น อำนาจ (ไม่ใช่หนาด) เกิด เป็น กำเนิด, โจทย์ เป็น จำโนทย์, แจก เป็น จำแนก ฯลฯ ถ้าอ่านเป็นอักษรกลางหรือสูงตามเต็ม ก็ต้องใช้ ห นำ เช่น ตี เป็น ตำหนี แต่ง เป็น ตำแห่ง, จาย เป็น จำหน่าย, กฏ เป็น กำหนด เป็นต้น⁶

ตามปกติคำแผลงส่วนมาก มักจะออกเสียงวรรณยุกต์ตามตัวหน้า เช่น คำที่แผลงมาจากอักษรควบ เช่น กราบ เป็น กำราบ (หราบ), ตรวจ เป็น ตำรวจ (หรวค) และบางคำก็มี ห นำ และอ่านตามตัวหน้าเช่นกัน ดังกฎที่ยกมาข้างบนนี้ ฉะนั้นจึงมีคำแผลงไม่กี่คำที่อ่านออกเสียงวรรณยุกต์แปลกไป จึงทำให้ผู้อ่าน อ่านผิดและเขียนผิดไปด้วย เช่น กำเนิด นิสิตเขียน กำเหนิด เพราะอ่านตามแบบคำแผลงส่วนมาก

พระยาอนุমানราชชน ได้กล่าวไว้ในบทความเรื่อง "คำแผลงในภาษาไทยชนิดยึดเสียงคำเดิม"⁷ ว่า "เกิด - กำเนิด ออกเสียงไม่มี ห นำ"

อีกตอนหนึ่งกล่าวว่า

เกิด - กำเนิด, เกียจ - กำเนี้ยจ, แจก - จำแนก, โจทย์-จำโนทย์
4 คำนี้ออกเสียงอ่านเป็น 2 อย่าง คือพวกรุ่นเก่าโดยมากอ่าน มี ห นำ แต่พวกรุ่นใหม่ที่ศึกษาในโรงเรียนอ่านไม่มี ห นำ เกียจกันอยู่ ใครเคยอ่านกันอย่างไรก็ว่าที่คนอ่านนั้นแหะถูก ถ้าถามคนรุ่นเก่ามักอ่านมี ห นำ คนรุ่นใหม่อ่านไม่มี ห นำ เพื่ออ่านให้ถูกตามตัวหนังสือ เหตุนี้บางท่านจึงเขียน กำเนิด เป็น กำเหนิด เพื่อตรึงเสียงเดิมไว้ก็มี

⁶พระยาอุปทิศศิลปสาร, หลักภาษาไทย (พระนคร : 2514) หน้า 53

⁷พระยาอนุমানราชชน, "คำแผลงในภาษาไทยชนิดยึดเสียงคำเดิม" ความรู้ทางอักษรศาสตร์ (พระนคร : ราชบัณฑิตยสถาน, พ.ศ. 2508) หน้า 8

3. กฎเกณฑ์สมัยต่างๆไม่ตรงกัน

กฎเกณฑ์ที่จะกล่าวถึงในที่นี้ ได้แก่ กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการสะกดการันต์ซึ่งมักจะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัย นายอบ ไซยวสุ กล่าวไว้ในหนังสือสะกดคำให้ถูกตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานว่า⁸

ทั้งที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน มีบังคับใช้ให้สะกดการันต์ตามบรรทัดฐานเช่นนั้นแล้ว แต่การสะกดการันต์ก็ยังลึกล้ำไม่เข้ารูปลงรอยกันได้ เหตุด้วยอักษรสมัยวิธีใช้ตัวหนังสือในการเขียนการอ่านเปลี่ยนแปลงไปตามความเห็นถูกเห็นชอบของผู้รู้และผู้ใหญ่ในยุคนั้นๆ ผู้ทรงความรู้ในยุคนั้นใช้อย่างไร ก็ใช้ตามกัน. พลอยผิดและพลอยถูกไปด้วยกันตามยุคตามสมัย

ผู้วิจัยก็มีความเห็นเช่นเดียวกับ นายอบ ไซยวสุ เพราะจะเห็นว่า เรามีพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 ใช้เป็นหลักมา 25 ปีแล้วแต่ผู้เขียนภาษาไทยก็ยังเขียนกันไม่ค่อยถูก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ ผู้เขียนภาษาไทยบางคนคุ้นเคยกับการสะกดการันต์แบบเก่า หรือไม่ก็ได้รับอิทธิพลจากผู้ที่ใช้การสะกดการันต์แบบเก่าก็ได้ ตัวอย่างเช่น คำที่นิสิตเขียนผิด ซึ่งหมายถึง ผิดจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 แต่เมื่อเทียบคำที่นิสิตเขียนผิดกับการเขียนคำคำเดียวกันนี้ ในพจนานุกรมฉบับก่อนๆ จะเห็นว่าอาจจะเขียนเหมือนกันก็ได้

⁸อบ ไซยวสุ, สะกดคำให้ถูกตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (พระนคร:

คำที่นิสิตเขียนผิด	พจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน ⁹	ปทานุกรม สำหรับโรงเรียน ¹⁰	พจนานุกรม ¹¹	พจนานุกรม ภาษาไทย ¹²
๐ จักรวาฬ	จักรวาล	จักรวาฬ	จักรวาฬ	จักรวาล
๐ จิตร (ใจ) ฉนั้น	จิต ฉนั้น	จิต ฉนั้น	จิตร ฉนั้น	จิตต์ ฉนั้น
๐ ทิฏฐิ	ทิสฺสึ	ทิฏฐิ	ทิฏฐิ	ทิฏฐิ
๐ บันเทา บันไค	บรรเทา บันไค	บันเทา บันไค	บันเทา บันไค	(ไม่มีคำนี้) (ไม่มีคำนี้)
๐ ประสพ (พบ)	ประสพ	ประสพ	ประสพ	ประสพ
๐ พากพุมใจ	ภาคภูมิใจ	พุมใจ	พุมใจ	พากพุม, พุมใจ
ไยคิ	ไยคิ	ไยคิ	ไยคิ	ไยคิ
โศรก (เศร้า)	โศก	โศก	โศก, โศรก	โศก
อาณาจักร	อาณาจักร	อาณาจักร	อาณาจักร	อาณาจักร

⁹ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 (พระนคร: 2511)

¹⁰กรมตำรา กระทรวงศึกษาธิการ, ปทานุกรมสำหรับโรงเรียน (พระนคร: 2463)

¹¹นายมาลัย จันต์ชัย เปรี๊ญ, หลวงประสิทธิ์บุรีรักษ์ (ประยงค์ สุขปิยงค์),
พจนานุกรม (พระนคร: 2466)

¹²กรุงเทพบรรณาการ, พจนานุกรมภาษาไทย (พระนคร: 2470)